

**'Quicksan natuurtoets Azelerbeek
4^e module'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: 'Quickscan natuurtoets Azelerbeek 4^e module'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 12-180B

Status: Definitief

Datum: 3 oktober 2012

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz & ing. M. (Marco) van der Sluis

Veldonderzoek: Ing. M. (Mike) Wallink

Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: Waterschap Regge & Dinkel

Contactpersoon: Mevr. T. Croese

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2012)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. & M. van der Sluis (2012). 'Quickscan natuurtoets Azelerbeek 4^e module'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Conceptrapport 12-180B. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	2
1.2	Situatie en beoogde ontwikkelingen.....	2
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Ecologische Hoofdstructuur.....	4
2.4	Natuur buiten de EHS.....	4
3	Flora- en faunawet	5
3.1	Toetsingskader.....	5
3.2	Onderzoeksmethode	5
3.3	Flora.....	5
3.4	Vleermuizen.....	5
3.5	Grondgebonden zoogdieren	6
3.6	Broedvogels.....	7
3.7	Amfibieën	7
3.8	Vissen.....	8
3.9	Overige soorten.....	8
4	Overzicht handelingen voor uitvoering	9
4.1	Aanvullend onderzoek	9
4.2	Randvoorwaarden aan uitvoering	9
5	Geraadpleegde bronnen	10

Bijlagen

- I - Samenvatting natuurwetgeving
- II - Topografische kaart met ligging onderzoeksgebied
- III - Maatregelenkaart
- IV - Ligging onderzoeksgebied t.o.v. de EHS

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Waterschap Regge & Dinkel heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen herinrichting van de Azelerbeek ter hoogte van Tusveld (tussen Almelo en Borne).

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming. Het onderzoek is gebaseerd op veldbezoeken op 22 mei en 12 september 2012 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Het onderzoeksgebied ligt nagenoeg geheel in de EHS. Omdat in deze situatie sprake is van natuurontwikkeling vormen de beoogde plannen geen aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. De beoogde plannen zullen de uitgangssituatie voor de (potentieel) aanwezige natuurwaarden juist aanzienlijk verbeteren.

Op basis van de afstand en aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het onderzoeksgebied en directe omgeving zijn geen beschermde en bedreigde plantensoorten aangetroffen of te verwachten;
- In het onderzoeksgebied zijn geen geschikte ruimten aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaatsen van vleermuizen. Ook worden geen vliegroutes en foerageergebieden aangetast;
- (Vaste verblijfplaatsen van) zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet in het onderzoeksgebied te verwachten. Verspreid in het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde (Ffwet tabel 1), zoogdiersoorten als Wezel, Mol, Haas, Tweekleurige bosspitsmuis, Dwergmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis en Aardmuis aangetroffen of te verwachten;
- Er zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten in het geding. Wel zijn in het onderzoeksgebied en directe omgeving diverse vogels van bos en struweel en watervogels broedend te verwachten;
- In de binnen het onderzoeksgebied aanwezige wateren zijn ondanks frequente bemonstering van de wateren geen beschermde vissoorten aangetoond. Deze worden op basis van verspreidingsgegevens ook niet verwacht;
- Verspreid in het onderzoeksgebied is de aanwezigheid van algemene amfibieënsoorten als Kleine watersalamander, Gewone pad, Bastaard kikker en Bruine kikker te verwachten. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet verwacht;
- Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens kan worden geconcludeerd dat er geen voortplanting/verblijfplaatsen van beschermde reptielen, ongewervelden en weekdieren aanwezig en te verwachten is/zijn. Geschikte biotopen voor deze soorten ontbreken.

Reeds vaststaande randvoorwaarden vanuit de Flora- en faunawet

- Voor alle vogels geldt dat werkzaamheden die in gebruik zijnde broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen altijd voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren, en amfibieën verloren gaan. Om schade aan deze soorten te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - werkzaamheden in het onderzoeksgebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september-december (mits vorstvrij).

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Waterschap Regge & Dinkel (contactpersoon mevr. T. Croese) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen herinrichting van de Azelerbeek ter hoogte van Tusveld.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming.

1.2 Situatie en beoogde ontwikkelingen

Situatie

Het onderzoeksgebied ligt ten oosten van Tusveld (gelegen tussen Almelo en Borne) en heeft een lengte van een klein 2000 meter (zie ook bijlage II). Voor het project 'Azelerbeek 4^e module' zijn twee varianten onderzocht. Het onderzochte gebied bestaat uit de betreffende trajecten en een zone van circa 25 meter aan weerszijden van de beekloop. Het gebied rondom de beekloop bestaat voornamelijk uit agrarisch gebied en verspreid gelegen bouselementen. Bebouwing is niet aanwezig binnen de onderzoeksgrenzen.

Beoogde ontwikkelingen

De te nemen herinrichtingsmaatregelen zijn nog niet concreet uitgewerkt (zie bijlage III). De ingrepen bestaan naar verwachting uit de realisatie van natuurvriendelijke oevers aan beide zijden van de beekloop. Met uitzondering van de meest oostelijke houtwal (waar waarschijnlijk selectief gekapt gaat worden), blijven de aanwezige houtwallen en bomen gehandhaafd.

1.3 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op locatiebezoeken op 22 mei en 12 september 2012. Verder is gebruik gemaakt van bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 5 Geraadpleegde bronnen). Ten behoeve van dit project zijn onder andere de in het gebied beschikbare flora- en faunagegevens van de provincie Overijssel en Waterschap Regge&Dinkel. Uit het totaal aan verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de mogelijke effecten van beoogde ruimtelijke ingrepen op aanwezige beschermde soorten en gebieden. Daarbij wordt ook kort ingegaan op mogelijkheden tot mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wets- en beleidskaders zijn daarbij van belang:

- Internationaal (wetgeving), in Nederland de 'Natuurbeschermingswet 1998', waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Europese Vogel- en Habitatrichtlijn);
- Nationaal (beleid), beschreven in de 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte', waarin opgenomen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Provinciaal (beleid), veelal opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. Betreft bescherming van natuur buiten de EHS zoals ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingdoelen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten. Plannen of projecten in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied die de kwaliteit van een habitatype of leefgebied kunnen verslechteren of een storend effect kunnen hebben op soorten, moeten getoetst worden op hun gevolgen voor het gebied.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op een afstand van ruim 10 kilometer en betreft 'Lonnekermeer'. Voor dit Natura 2000-gebied zijn instandhoudingdoelen opgesteld voor zes habitattypen en één habitatsoort.

Gezien de afstand van het onderzoeksgebied tot het genoemde Natura 2000-gebied en de lokale aard van de beoogde ingrepen, kan gesteld worden dat als gevolg van de plannen geen negatieve effecten op de instandhoudingdoelen van Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer' te verwachten zijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonumenten zijn aangewezen vanwege de aanwezigheid van natuurwaarden, natuurschoon en/of natuurwetenschappelijke betekenis voor dieren of planten. Bij projecten in of in de omgeving van een Beschermd Natuurmonument is noodzakelijk om na te gaan of deze (significante) gevolgen kunnen hebben voor het betreffende gebied.

Het meest nabij gelegen Beschermd Natuurmonument ligt op een afstand van circa 1200 meter en betreft 'HeideterreinenTwickel'. Negatieve effecten op de beschermde waarden van dit Beschermd Natuurmonument zijn gezien de aard van de beoogde ingrepen niet te verwachten.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn de plannen beschreven voor ruimte en mobiliteit. Hiertoe behoort onder andere de bescherming en realisatie van de Ecologisch Hoofdstructuur, waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn gesteld.

De EHS wordt beschermd middels het 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken (Ministerie van I&M 2012).

Volgens de begrenzing van de EHS, zoals weergegeven in de Omgevingsvisie van de Provincie Overijssel (2009), ligt het onderzoeksgebied nagenoeg geheel in de Ecologische Hoofdstructuur 'nieuwe natuur nog te realiseren' (zie bijlage IV). De beoogde plannen vormen geen aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, omdat juist natuur ontwikkeld wordt. De beoogde plannen zullen de uitgangssituatie voor de (potentieel) aanwezige natuurwaarden waarschijnlijk verbeteren. Daarnaast worden de werkzaamheden zodanig uitgevoerd dat eventuele schade aan natuurwaarden (in de EHS) geminimaliseerd wordt (zie H3 & 4).

2.4 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven. Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogelbeheer- en ganzengebieden. In dergelijke gebieden mag geen waterpeilverlaging of aantasting van de openheid en rust plaatsvinden (Provincie Overijssel 2009).

Volgens de kaarten in de Omgevingsvisie van de Provincie Overijssel zijn er in en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied geen specifieke natuurwaarden buiten de EHS (bijvoorbeeld weidevogelbeheergebied en ganzengebied) aanwezig. Negatieve effecten op dergelijke gebieden zijn als gevolg van de beoogde maatregelen dan ook niet aan de orde.

3 Flora- en faunawet

3.1 Toetsingskader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

3.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op locatiebezoeken op 22 mei en 12 september 2012. Tijdens deze bezoeken is het gehele gebied door één persoon onderzocht. Tijdens de veldbezoeken is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (Ffwet) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). Daarnaast is aandacht besteed aan het voorkomen van bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Zo is het in het onderzoeksgebied aanwezige watermilieu intensief bemonsterd met een steeknet. In het veld is gebruik gemaakt van een veldcomputer met GPS waarin de relevante waarnemingen zijn ingevoerd. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 5 Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.3 Flora

Na raadpleging van bekende verspreidingsgegevens (Provincie Overijssel 2012 en Waterschap Regge en Dinkel 2011) blijkt dat geen beschermde plantensoorten bekend zijn in het onderzoeksgebied. Tijdens het veldonderzoek zijn eveneens geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) plantensoorten aangetroffen. Op basis van het veldonderzoek, het aanwezige biotoop en bekende verspreidingsgegevens worden beschermde en bedreigde soorten ook niet verwacht. Het nemen van verplichte vervolgstappen voor flora is vanuit het oogpunt van de Flora- en faunawet in deze situatie niet aan de orde.

3.4 Vleermuizen

Potentiële verblijfplaatsen

Ten behoeve van de beoogde plannen wordt geen bebouwing gesloopt en worden geen bomen gekapt met voor vleermuizen potentiële verblijfplaatsen. Schade aan verblijfplaatsen van gebouw- en boombewonende vleermuizen is zodoende niet aan de orde.

Potentiële vliegroutes en foerageergebied

In het onderzoeksgebied is een klein aantal opgaande lijnvormige groenstructuren aanwezig. Aangezien deze veelal solitair liggen en niet in verbinding staan met andere opgaande lijnvormige elementen, wordt niet verwacht dat in het plangebied sprake zal zijn van vliegroutes. Mogelijk worden deze groenstructuren wel door vleermuizen als

foerageergebied gebruikt.

Overigens blijven alle groenstructuren behouden, waardoor geen negatieve effecten te verwachten zijn op vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen.

Kader 1 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ffwet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Van deze drie onderdelen genieten verblijfplaatsen de hoogste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

3.5 Grondgebonden zoogdieren

Veldspitsmuis

Het onderzoeksgebied ligt op de grens van het bekende verspreidingsgebied van de strikt beschermde Veldspitsmuis (Ffwet tabel 3). De dichtstbijzijnde bekende waarneming van de soort is afkomstig ten oosten van Almelo, gelegen op een afstand van circa 5 kilometer van het onderzoeksgebied (Douma *et al.* 2011 en Snaak 2008). Tijdens het veldonderzoek is specifiek gelet op het mogelijke voorkomen van Veldspitsmuis binnen het onderzoeksgebied. Geschikt leefgebied van Veldspitsmuis (zie kader 2) is echter niet aangetroffen. Het voorkomen van de soort in het onderzoeksgebied kan zodoende worden uitgesloten.

Kader 2 Veldspitsmuis

Veldspitsmuis is gebonden aan droge ruigtevegetaties met een open structuur. Vaak is dominantie van de polvormende Kropaar aanwezig en komen daarnaast soorten voor als Boerenwormkruid en Grote brandnetel (kwijnend). Veelal zijn dergelijke vegetaties aanwezig langs opgaande beplanting (bijvoorbeeld bosranden, houtwallen, singels), maar lokaal kan deze vegetatie zich ook ontwikkelen in graslanden, bermen en beek- en slootoevers door het afwezig blijven van beheer.

Overige grondgebonden zoogdieren

Verblijfplaatsen van overige juridisch zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren (zoals Waterspitsmuis) worden op basis van veldonderzoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens eveneens niet verwacht.

Binnen het onderzoeksgebied zijn wel vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Wezel, Mol, Konijn, Haas, Tweekleurige bosspitsmuis, Dwergmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis, Aardmuis en Huispitsmuis te verwachten. Bij de planrealisatie zullen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat voor deze soorten een vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ingrepen.

Schade aan deze algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn.

In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten (zie kader 3). Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Kader 3 Jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet in het onderzoeksgebied aangetroffen en worden gezien het ontbreken van sporen (bijvoorbeeld nesten) ook niet verwacht. Mogelijk broeden buiten het onderzoeksgebied Buizerd en Kerkuil en wordt het onderzoeksgebied als foerageergebied gebruikt door deze soorten. Als gevolg van de beoogde ingreep verdwijnt echter geen onmisbaar foerageergebied. Rondom het onderzoeksgebied blijft tijdens en na uitvoering van de ingrepen nog steeds ruim voldoende geschikt foerageergebied voorhanden.

Overige broedvogels

In het onderzoeksgebied zijn diverse broedvogels van bos en struweel en enkele watervogels aangetroffen en te verwachten waaronder Tjiftjaf, Zwarte kraai, Vink, Winterkoning, Merel, Boomklever, Zwartkop, Wilde eend en Meerkoet.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

3.7 Amfibieën

In het aanwezige oppervlaktewater is voortplanting van algemene en laag beschermde amfibieën als Kleine watersalamander, Gewone pad, Bastaard kikker en Bruine kikker vastgesteld of te verwachten. Deze soorten kunnen overwinterend in de strooisellaag van bos en ruigte worden aangetroffen. Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet.

Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht (RAVON en waarneming.nl).

Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/nabij water.

3.8 Vissen

In het onderzoeksgebied zijn geen (recente) waarnemingen van beschermde vissoorten bekend (Waterschap Regge & Dinkel 2012 en Crombaghs *et al.* 2002). In de Azelerbeek, ten zuiden van de A1/A35, zijn wel waarnemingen bekend van de strikt beschermde Grote modderkruiper (Ffwet tabel 3 en RL kwetsbaar) en de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ffwet tabel 2).

Bovendien zijn tijdens het intensief uitgevoerde onderzoek geen Grote modderkruipers, Kleine modderkruipers of andere beschermde vissoorten aangetroffen in het onderzoeksgebied. Het is dan ook niet aannemelijk dat beschermde soorten voorkomen (en schade ondervinden) van de werkzaamheden in het onderzoeksgebied. Vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet, zoals een ontheffingsaanvraag, zijn hier voor vissen niet aan de orde.

3.9 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens kan worden geconcludeerd dat er geen vaste verblijfplaatsen van reptielen en beschermde insecten en weekdieren te verwachten zijn in het onderzoeksgebied.

4 Overzicht handelingen voor uitvoering

4.1 Aanvullend onderzoek

Voor het project Azelerbeek 4^e module is het niet nodig aanvullend onderzoek uit te voeren.

4.2 Randvoorwaarden aan uitvoering

In de tabel hieronder (tabel 2) zijn de reeds vaststaande randvoorwaarden vanuit de Flora- en faunawet bondig weergegeven, afgezet tegen de tijd.

Toelichting: Voor alle broedvogels geldt tijdens het broedseizoen een strikt regime en moet schade of verstoring van broedende vogels te allen tijde worden voorkomen. Voor details rond de te nemen maatregelen verwijzen we naar Hoofdstuk 3.

Tabel 1: Tabel randvoorwaarden Flora- en faunawet en leidraad Flora- en faunawet Waterschap Regge & Dinkel

	werkperiode																		
	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december							
Azelerbeek																			
Broedvogels																			
Alle (verstoring) werkzaamheden			B							B	B	B	B	B	B	B			
Legenda: ■ werkzaamheden niet toegestaan ■ werkzaamheden toegestaan onder voorwaarden ■ werkzaamheden wel toegestaan B Broedvogelinspectie door ecologisch toezichthouder: uitvoering mogelijk indien uit een controle blijkt dat geen bewoonde nesten aanwezig zijn																			

5 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Crombaghs B.H.J.M., Berg, N. van den & A.B. Goutbeek (2002). Vissen in Overijssel. Verspreidingsatlas van zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Douma M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode (2011). De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m/ 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Lindenholz J.G. en M. van der Sluis (2011). 'Quickscan natuurtoets Azelerbeek; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-191. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Provincie Overijssel (2009). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- Provincie Overijssel (2012). Basisbestand Milieuinventarisatie. Provincie Overijssel, Zwolle. Flora gegevens uit de periode 1992 - 2008. Kilometerhokken X243 / Y482, X243 / Y481, X244 / Y481, X244 / Y482 en X245 / Y481.
- Unie van Waterschappen (2012). Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie op 6 februari 2012. Unie van Waterschappen.
- Waterschap Regge en Dinkel (2012). Ecodatabase Azelerbeek. Flora en fauna gegevens uit de periode 2003 - 2010.
- Zonderwijk M., E. Broos, T. Croese, G. Lansink, N. Oolbekkink, L. Pohlmann, J. Riekert, J. Niers-Zaath en R. D. Dortland-Grijpma (2008). Leidraad Flora- en faunawet bij Waterschap Regge en Dinkel. Leidraad voor de implementatie van de nieuwe Flora- en faunawet en de nationale gedragscode in de organisatie van waterschap Regge en Dinkel.

Internet

- Ministerie van EL&I (www.rijksoverheid.nl/ www.drloket.nl/).
- Piscaria/ Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl/).
- Provincie Overijssel:
- Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel' (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>);
 - Atlas van Overijssel (2011): Kaart Ecologische Hoofdstructuur (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/atlasoverijssel/atlasoverijssel.html>).
- RAVON (www.ravon.nl/).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: SAMENVATTING NATUURWETGEVING

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

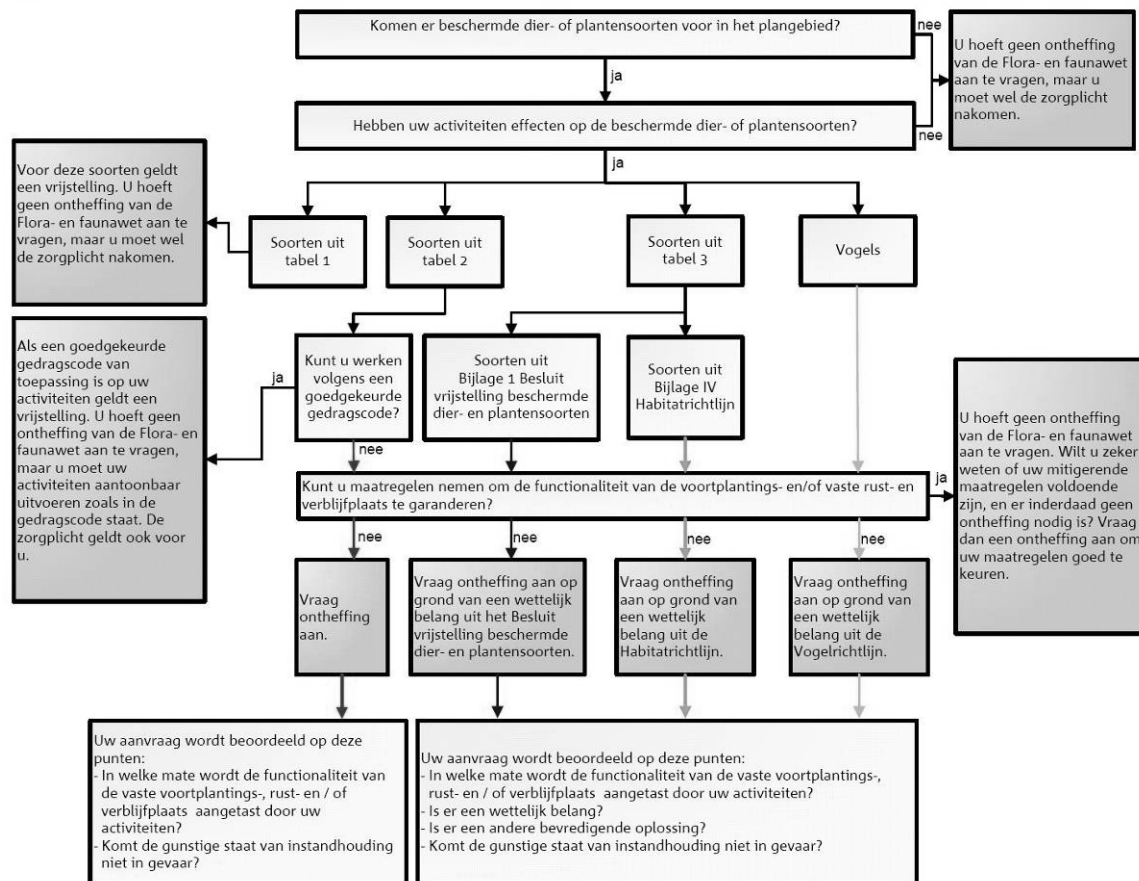
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd (Ministerie van LNV 2004 en 2009). Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

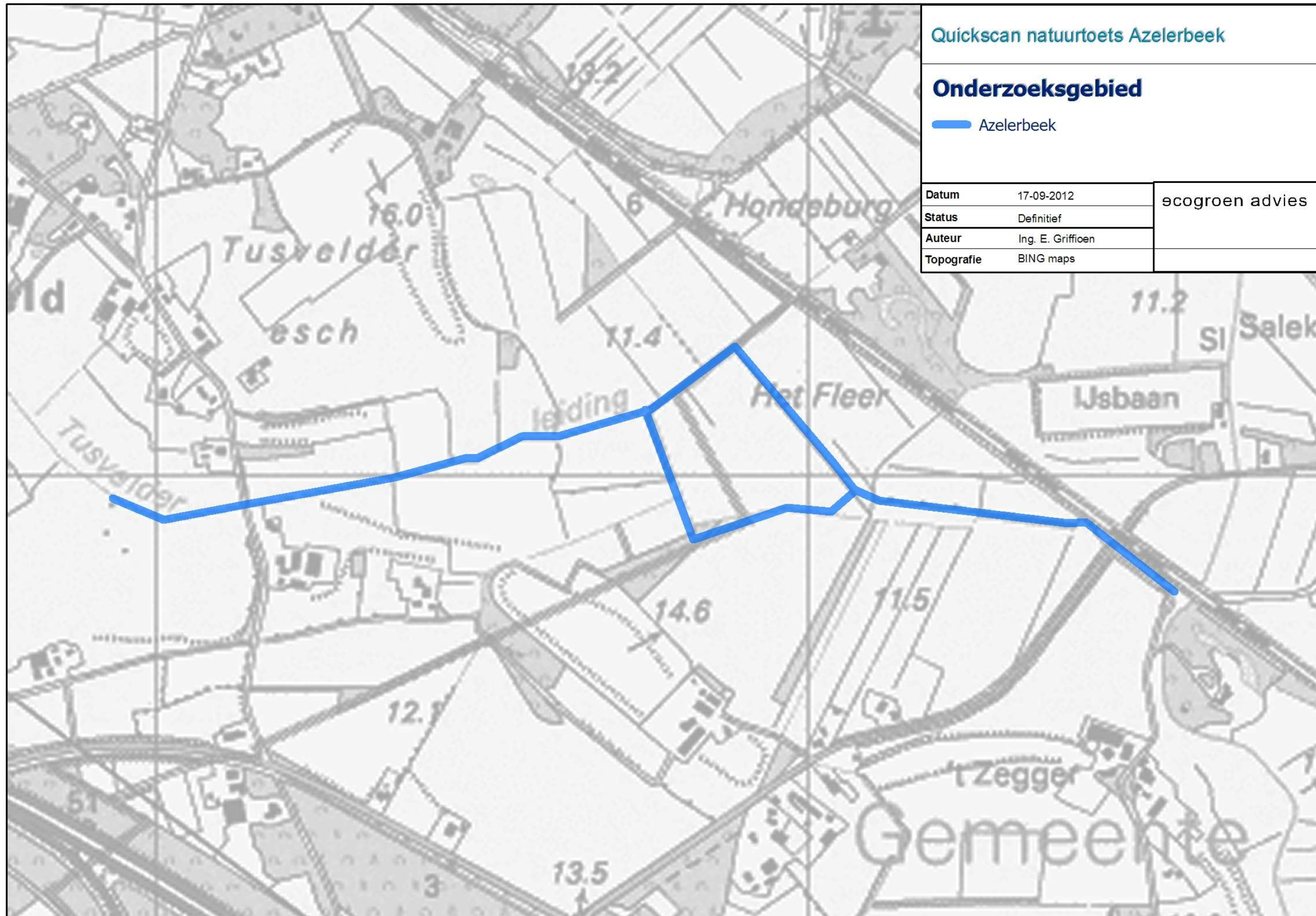
Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

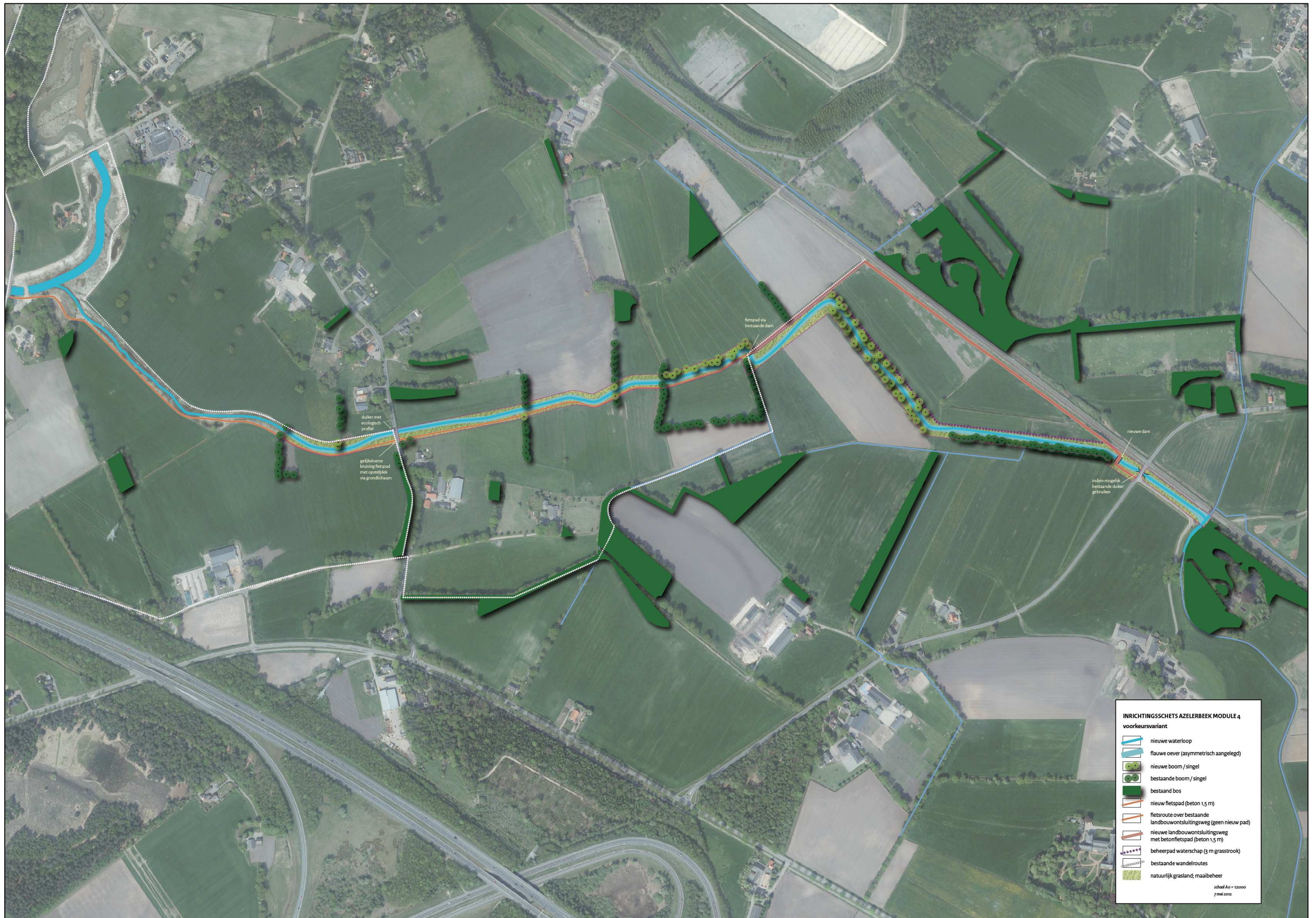
Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaande samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

BIJLAGE II: TOPOGRAFISCHE KAART MET LIGGING ONDERZOEKSGBIED

BIJLAGE III: MAATREGELEN KAART

BIJLAGE IV: LIGGING ONDERZOEKSGBIED T.O.V. DE EHS

Onderstaand figuur geeft de ligging weer van het onderzochte gebied (binnen de rode belijning) ten opzichte van de EHS (Bron kaartondergrond: Provincie Overijssel 2011).

